

Pogovori.

(Dalje.)

G. N. v D.: „Kakor vsakemu začetniku, tako bi bilo tudi meni ljubše, ako bi ju (dve pesmici) posadili nekoliko više, nego v koš!“ To je povedano odkritosrčno, da pisatelju radi verjamemo. Kolikor jih imamo teh „mladih pesnikov“, vsakateri bi najrajši, da pride kam spredaj. Če pa ga usoda zanese malo zadaj, je zamera. No, pa poglejmo, kaj je s tema pesmicama.

Slika.

Sneg izginil je komaj,
že iz zemlje so priklili
nežni zvončki belokrili
odevali vrt in gaj.

A vrnila kruta zima
se nepričakovano je;
rano cvetje zamorila
uničila za vselej je . . .

To je prva. Navadna misel. Če pomladi malo bolj solnce prisije, pokaže se marsikateri zvonček in še kaj drugega cvetja; pa pride zopet sneg in uniči te prezgodnje oznakovavke pomladi. Koliko takih pesmij s to mislijo smo že brali! Pa ko bi bila vsaj oblika popolna, bi nič ne rekli že zato ne, ker je vsaj kratka ta „drobna pesmica“, in to je tudi nekaj. Pa le pazite! Kdo pravi: komáj? Pesnik že sme včasih tudi v naglasu biti bolj prost, a besedo tako pritisniti pač ni blagglasno. V drugi in četrti vrstici druge kitice niste mogli nikamor z jednim zlogom, ki Vam je bil preobilen. Prav: pustili ste ga, pa dobro. „Zima“ — „zamorila“, to pač ni rima . . . „je“ in „je“ — to je sicer rima, ampak takih naredite lahko celo stran. No, pa preberimo drugo!

Na nebu se kaotično
oblaki drve in pode.
A sonce posije prijazno,
razžene pogubne megle.

Ni naše življenje enako
vrvenju, drvenju oblakov?
Zasiže nam žarek radosti,
konec težav je, britkosti.

Tudi tukaj se misli precej „kaotično“ drvé in podé, ker pravega razmerja in pri-
spodobe niste naredili. Prav, da ne gledate
tako obupno, kakor nekateri siromaki-pes-

niki, ki mislijo, da je vsega konec, ako jih zadene kaka mala bridkost in težava. A da bi „žarek radosti kar naredil konec težav in bridkosti“, to se nam neče verjeti. V tej pesmici oblika ni zadostna. Zakaj ne pazite na merilo, da bi bili dosledni? Seve, če priznavate tudi Vi, da mora pesnik v vsem biti prost, da poje in piše kakor hoče, da mu ni treba nobenega pravila — seve, pravimo, potem je Vaša pesmica dobra. A za nas vendar ni taka, da bi jo kar natisnili v list. Kakor vidite, smo Vas posadili nekoliko više kakor v koš. Radi bi Vas in druge posadili še više, a to je odvisno od njihov samih. Zdravi!

G. u.: „Tu sta dva proizvoda moje Muze. Kritikuje ju ostro, ker ustrašil se ne bom tudi take kritike, ako jih vržete v — „koš.“ To je moško povedano. Ta mladi pesnik se ne ustraši tudi „take kritike“. Moramo vendar pogledati ta „proizvoda“.

Jaz.

Predstavljaj sem prijateljem,
— seveda tud' pisateljem —
najdražjega tovariša:

„Le-ta pisateljuje
in dragi pesni kuje.
On dela to, kar vi
delali ste svoje dni.

In jaz sem ta prijatelj
in jaz sem ta pisatelj,
in jaz sem ta pesnik
v galeji pegaza vodnik.“

Tak je ta prvi „proizvod“. Samozavestno ima na čelu „Jaz“. Mislili smo, da bo to kak vzišen izraz posebnih mislij, kaka modroslovno-pesniška rešitev one „uganjke“, kdo in kaj je ta „jaz“: a nič tega! Zvedeli smo, da je predstavljal svojega prijatelja tovarišem; povedal je, da ta „jaz“ „pisateljuje“ in „pesni kuje“. In jaz sem ta prijatelj in jaz sem ta pisatelj in pesnik (!). Dragi „prijatelj“! Menda jedino resnično spoznanje je na koncu: da ste upregli pegaza v galejo, kar je še hujše nego pesmi — kovati. — Drugi proizvod „Sanje“ ni nič boljši. Zdi se nam, da ste ne samo peli o sanjah, ki ste jih imeli, ampak sploh pisali to v

sanjah. To so nekake besede, kakor se jih iznebé otroci, ko se igrajo s kako rečjo in govore in pojó ob tem, kar in kakor jim pride na jezik. Tako vendar ne smete mučiti svojega pegaza, ki vam drugega ni nič storil žalega, kakor da se vam je sploh hotel dati „zapreči“ v galejo. Samo konec tudi tukaj priznavamo:

Sedaj pa zopet, da se udajam, menim tem sanjarijam priljubljenim.

Ne samo menimo, ampak prepričani smo, da so to samo „sanjarije“, in da bi bile Vam priljubljene (!), dvomimo docela. To so besede brez zmisla. Kaj ne: ostra sodba! A ker se zavedate svojega jaza in se nečete ustrašiti še take kritike, upamo, da se je res ne bode ustrašili, ampak izpregli pegaza pa ga pognali, kamor že hoče iti. Nič naj Vam ne bo žal po njem, če se tudi ne srečata nikdar več.

Četudi taka naša sodba ni niti prikupljiva, niti vabljliva, vendar nam velevala pisateljska vestnost, povedati to, kar mislimo bodisi o pesniški zmožnosti, bodisi o nezmožnosti svojih dopisnikov.

G. Rajev v P.: „Vaša dobrosrčnost me je zapeljala, da Vam tudi jaz pošljem nekaj malega v blagohotno presojo in oceno. Da za list še zdaj ne bo ničesar, vem“ itd. To se bere! Dobrosrčnost naša Vas je zapeljala! Hvala za poklon! A ne želimo, da bi ta „dobrosrčnost“ še koga „zapeljala“, da bi nepotrebno tratil čas s pesnikovanjem, če sploh ni za to. Splošno pa lahko sodimo že iz takega spoznanja: „za list ne bo ničesar“, da bo nekaj boljšega, kakor pri onih, ki nam „poveljujejo“: „Prosim, da natisnete v prvi številki.“ Glejmo!

Le meti!

Le meti, meti, beli sneg,
zameti dol in breg;
in zemljo trudno mi pokri,
da lepša se vzbudi! — —

Zameti moje še srce,
varljivi up želje,
da nade prazne nikdar več
se ne vzbude cveteč.

Nekak „Stimmungslied“. Prva kitica nas je še nekako zadovoljila: dobra oblika, dobra misel. Druga pa je temna, nejasna, slaba, ne

zaradi same zunanje oblike, ampak po misli in izrazih. Kdo naj zamete vaše srce? Sneg? Čemu, in kaj potem: „varljivi up želje?“ Ni prave jedinosti v besedi in misli. In dalje: če zemlja lepše se vzbudi, ko jo trudno pokrije sneg: zakaj bi se v vašem srcu ne vzbudile nikdar več nade? Vidite: treba je najprvo premisliti to, kar se hoče zapisati; s samimi lepimi besedami ni nič.

Kontrasti.

1.

V dolu posaja
vesna cvetice
zbira na vrhu
jesen sapice — —

V zibki neskrbno
smehljaš še dete,
že ti osoda
suknjico pléte.

3.

V svatbo nevesto
orel si kliče,
tiho pred njim se
lovec premiče. —

Kadar podaja
sreča ti roko,
grebe nesreča
jamo globoko.

2.

Vtaplja se zvečer
travica v roso;
kosec jekleno
brusi si koso.

V sladkih ko upih
srce ti raja,
v strupu brezup si
zóbe napaja.

4.

V sredi potoka
ribca vzigrava,
plava ob kraju
trnkova stava. —

V hrupnem ko svetu
noga ti pleše,
gledajo črne
smrtne te veše.

To so torej ti „kontrasti“! Krivični bi bili, ko bi rekli: Slabi so, za nič niso. A bili bi pristranski, ko bi tlesknili ob dlan, pa klicali: Bravo, izvrstno, izborna! Berejo se dosti prijetno, in dobro teče beseda, tako da ušesa ne žali (k večjemu tiste jesenske sapice nam niso všeč). V prvi sliki vendar ni dosti izražen kontrast. „Osoda suknjico plete“ — da! če imate to „osodo“ že poprej za kruto in brezsrčno „mačeho“ —, potem že. Kaj pa, če mu bo dobra mati? Tudi da bi kdo „napajal zobe“, se nam zdi prisiljeno. Sicer pa res kažejo lepe zmožnosti in pametno mišljenje ti vaši „kontrasti“. Zato le vztrajni bodite, da se vadite misliti in spoznavati, pa bode — upamo še prav dobro zapeli. — Živahno je pisana in ubrana tudi tretja: „V pomladi.“ Da se cenjeni bralci sami prepričajo, da ni prazna naša pohvala in se nismo dali premotiti samo po „dobrosrčnosti“, natisnemo v prihodnji številki celo pesem. (Dalje.)

Pogovori.

(Dalje.)

G. Rajev v P.: Vaša pesem, ki smo jo že napovedali, je ta-le:

V pomladi.

Zginil je sneg,	zemlja, nebo
zelen spet breg —	človek, živad,
pomlad prihaja!	staro, mlado,
Kliče iz spon	koča in grad
zvončeka don —	pleše in skače,
zemlja ustaja.	v radosti plače —
Muren čriči	svet melodija.
čmrlek čmrli —	
cvet se razvija.	Oko žari,
Škorec na glas	srce kipi,
vbere svoj bas —	sladkih čutil
v svetu gostija. —	polno gori;
	hoče imeti,
Ves je odet	vse to objeti,
v svatovski cvet;	v sebi združiti
vse se vrti,	slast napojiti,
vse veseli;	plamen vgasiti
	notranjih sil —
	svet poezija. —

Misel sicer ni izvirna, Bog zna kako nova. Ali čedno izražena je, in jedino v prvi kitici smo precej prvikrat mislili: v svetu gostija, kako to more sklepati iz prejšnjega popisa? Malo posiljeno in prisiljeno je res; a to petje in kričanje in še ta „bas“ zraven nas vendar privede na misel: gostija! Prav lepoglasni tudi v tretji kitici niso tisti . . iti; pa celo prav jasni ne glede misli: a ponavljamo, da kažete vendar ne samo dobro voljo, tudi zmožnosti dovolj: in taki naj pojó, če jim je grlo za to dano in veselje.

G. Gr. Bireški: „Prosim, da sprejmete sledeče pesmi ter jih pregledate, bodo-li za rabo ali ne.“ Za rabo? — pa menda zopet mislite: za v natis „Dom in sveta“, ne? Da vidimo!

Na očetovem grobu.

Vse tiho — končan je že pokop,
ljudij neznamen odšel je trop.
Mladenič le na grobu je ostal,
moli zanjga, ki mu življenje dal.

Oče nebeški, odpusti pregrehe mi,
ki jih očetu sem storil svoje dni.
Ti veš, kaj storil vse je in trpel,
da večne pogube sina bi otel.

Ne zabim naukov, ki mi jih dal,
ko Tebe varuha meni je izbral;

na srce mi govoril, da živim lepo,
ak hočem, da pridem gor v nebo.

Poplačaj mu britkosti in težave,
prosim, sprejmi v nebeške ga višave.
Spomni se tud' mene, ki tu klečim,
dodeli, da kdaj večno se gori veselim.

To torej prva „pesem“! To je nekak prostodušen izliv preproste duše. Vsak količkaj čuteči človek bo mislil tako, če ne še bolj vzvišeno, ob grobu svojega očeta. Ko bi rekli, da ta drobnost nima mislij, bi lagali. A res vendar ni, da so poetiško vzvišene. Proza, ubrana v rimah, in ponavljanje iste misli po teh štirih kiticah. Drugim mislim bi nič ne rekli, originalna pa se nam zdi le-ta: Ne zabim naukov, ki mi jih dal, ko Tebe varuha meni je izbral! Oče — človek — je izbral svojemu sinu Boga za variha. Je že nekaj, a recimo najmileje: ne- navadno! — Rimam ne bi bilo veliko reči. „Trpel — otel“ ni prav čista; pri takih bi pazili, kako se navadno izgovarja v ljudstvu bosedá: trpu — oteu . . . čutimo, da to ni čisto; še manj se more reči, da bi se vezalo: trutil — zaslužil, kakor vežete v tretji: „Očetov blagoslov“, ki ima takisto pametno misel, a je tudi tako preprosta igračica. — Druga: „Dekletu“, pa nima doslednih mislij, in v dveh prav kratkih kiticah ste zveržili nelogičnih in neumevnih mislij precej, tako da ne vemo, ali hočete, ali nečete!

Cvetka mila, cvetka zala
na okencu sameva.
Deklica, ki mi jo dala,
v vrtecu prepeva.

Dekle, čuvaj se tud' ti,
k' veselo zdaj prepevaš,
da v teb' ljubezen ne zgori,
ž njo srce mi ogrevaš.

Da na merilo ne pazite, da rabite apostrot prav nepotrebno — na to bi vas niti ne opomnili, ker je „pesem“ komaj vredna, da bi v tem oziru popravljali, če ji ne popravite vse misli, ker taka kakor je sedaj — moramo reči — je nezmisel. — Težko bodete „srca ogrevali“ s takimi „umotvori“: ali pa morete napraviti kaj boljših, to bi radi videli.

G. M. Z.: „Pošljem Vam v ogled nekaj v verzih; prosim, da bi izrekli sodbo o njih na zadnji strani.“ Poglejmo, kakšno je to „nekaj v verzih“.

Spoznanje.

Vlegla se je megla mi na dušo
in zakrila mi je solnca žar . . .
Še le zdaj se spomnim dobre majke,
ki mi ukov broj je dala v dar.

V koči je ležala smrtnobolna,
sam sedel sem takrat jaz pri njej.
Blede, kot voščene so jej ustne
šepetale uke mirne prej. (?)

Ti si rekla: „podlost, sin, zavrzy;
v svetu ne iskaj nikdar miru,
če v življenju srečen hočeš biti!“ . . .
in zaspala v večnem si Bogu.

O, da sem ohranil opomine
dobre majke v srcu jaz!
A zavrgel sem jih, oj, zavrgel —
iz srca izbrisal jih je čas.

Danes dobro se jih še spominjam;
žal, da nisem se po njih ravnal,
žal, da zlata resnih opominov
dobre moje majke nisem znal.

To bi bili ti verzi tega „spoznanja“. Da bi bili koga naših častitih bravcev ogreli in navdušili, močno dvomimo. Misli so v teh verzih dobre in koristne. A to zmetanje, da tako rečemo, teh mislij, ta nejasnost in ne-logičnost se ne more prikupiti čitatelju in nikakor se ni prikupila nam. Spoznanje — zakaj da je prišlo šele sedaj? In kako da je izbrisal čas vse opomine — „danes pa se jih še dobro spominjam“? Zato, ker se je „megla vlegla na dušo“? In ta slika ob umrli materi — kako malo poetiško izvedena! Vidi se, čuti se ob njej, kako je pesnik res delal to pesem.

Blede, kot voščene so jej ustne
šepetale uke, mirne prej,

kako neokretno, samo da se na „njej“ dobi rima — „prej“! Kar reči na kratko, da ni pesem nič vredna, ne moremo: hvalimo je pa tudi ne in ji ne prisojamo pesniškega duha. — Pa imamo tu še nekaj: „Misli“. Morebiti je v njih kaka misel!

1.

Spomladi priklila je rožica
iz zemlje prerano.
Vetrovi zadali pa so čez noč
cvetici zlo rano . . .

To je že „tako ena“ misel, kakor jo izreče vsak pesnik, če dvakrat ne, pa vsaj jedenkrat v svojem pesnikovanju. Torej nič posebnega, pa še dovolj neokretno: „vetrovi so zadali zlo rano.“

2.

Planinka scveta se v samoti;
v samoti krasna je postala;
se srečno čuti le v tihoti,
ko viher jeze je prestala.

Ta „Misel“ je bolj nesmisel, le besede, ki naj bi se vezale med seboj in se vežejo po prostoru: a misli se ne vežejo. V čem je srečna ta Vaša planinka? Da je „prestala viher jeze“? Te sreče se veseli vsak — v samoti ali v vrvenju ljudij, če prestane „viher jezo“.

3.

Vijolica pod grmom
pozabljena cvedi;
a le pod trnjem grma
sladko oná duhti.

Da vijolica „cvedi“ — pod grmom, je nekaj novega: kje ste dobili to glagolovo obliko? Da samo pod trnjem grma ne duhté vijolice, tega vas prepričajo moje vijolice, ki po s o b i razširjajo lepo vonjavo. Vemo, vemo, kaj ste hoteli reči, a rekli le niste!

4.

Svet je laž in laž je sreča,
ki ponuja se na sveti.
Varuj se, da bridka žalost
v pozno ti ne bo spoznanje.

Lep nauk: zadnje besede ste iz lastnega življenja vzeli, kakor slutimo iz zgornjega „spoznanja“. A preveč hudogledi se nam vendar zdite: „svet je laž in laž je sreča“! Če bodo te „misli“ vendar komu morebiti kaj hasnile in vzbudile kako resno misel, potem nam ni žal, da smo jih natisnili, dasi imamo dovolj vzroka, zakaj jih nismo mogli dati v list. Svetujemo Vam naposled le, da poprej trezno premislite stvar, ki jo hočete napisati, uberete misli dosledno, in potem zapojete o njej, če Vam že srce hoče peti in se odtegne tista megla, ki se Vam je vlegla na dušo.

Ob tej priliki omenjamo, da nekateri naši mladi dopisniki ne znajo ločiti poezije od proze. Žal, da jih z malo besedami o tem ne moremo poučiti: treba le, da sami pazno in s srcem beró dobre pesnike. M. B.

(Dalje.)